

KURJER LITIEWSKI

W WILNIE DNIA 17. LUTEGO V. S. ROKU 1812

H I S Z P A N I A

z Madrytu 15 stycznia

Jrał ang. Freyre stojący w Chinchilla, został ztamtąd wyparty przez Jrla Montbrun. — Część kolumny zostaiący pod dowództwem Jrla Darmagnac, posunęła się od Quenca ku Reguena. Dnia 2 grudnia, korpus 5ty woyska fr. wszedł do miasta Algesiras.

Znakomite korzyści woysk fr. w Hiszpanii odmieniły stanowiska woysk niemieckich. Od początku tego roku Hasowie stoją w Badaiosz. Zakłady zapasowe regimentow Nassauskich znajdują się w Wisbaden i Biberich. Do tych półkow należą kompanie Xiążąt Hohenzollern i Jsenburg.

s Cadix 21 grudnia

W tych dniach powstały wielkie spory w mieście naszym z powodu, iż deputowany Vera wniosł, ażeby obrano regenta i zwołano stany nadzwyczajne, przy tem mocno mówił przeciwko czynnościom terażniejszych stanów, przeciwnie zaś deputowany Argevelles obstawał za stanami, i nawet aż do tego stopnia posunął swą mowę, iż oświadczył, że ci, którzy utrzymują zdanie deputowanego Vera, bardzo skłonni są do kapitulowania z Francją. Zatym powstał wielki rozruch na zgromadzeniu i nic na nim niepostanowiono.

Listy z Valencyi d'Alcantara donoszą o nadesłaniu tam pożądanym trzewików ze składu kadyxkiego dla korpusu Kastanosa, lecz nieszczęściem tak są małe, iż zaledwo zdadzą się dla doboszów. Naczelný Jrał osądził za rzecz przyzwoitą nierozdawać żołnierzom, ażeby niepoczytali za szyderstwo z ich nędzy. Jrał Castannos posłał tegoż dnia do ministra wojny 2 pary trzewików wziętych z 5 t. które przysłano z Cadix dla iego woyska. Do prób tych przyłączył urzędowy list, pełen prawdy i gorzkich utyskiwań na nieużyteczność tych trzewików. Oburzeni iesteśmy, iż chcą wmówić publiczności, iakoby 5ty korpus otrzymał zasiłki; wiemy albowiem że nie odpowiadają potrzebom tego woyska, i są cale nieużytecznymi.

Nowa chwala, którey nabyły woyska hiszp. d. 8 bieżącego miesiąca, przy obronie zamku Saguntskiego, dobry duch okazany przez woysko i mieszkańców broniących Walencyi, działanie zręcznie ułożone dywizyi Jrlów Villa Campa, Obispo, Odonel, Empecinado i Miny; poruszenie Jrla Mahi, przekonywają nas o mądrości planu, Jrla Blake, na zniszczenie zamiarów Jrla Suchet, iakoteż czynią szczęśliwą nadzieję odparcia nieprzyjacielskiej siły i oswobodzenia pięknego królestwa.

z Walencyi 16 stycznia

Jaż tu porządek zupełnie przywrócony. Marszałek Suchet zatrudnia się urządzeniem administracyi, na którey czele z radością oglądamy ludzi umiarkowanych. Przez czas krótkiego oblężenia więcey mieszkańcy ucierpieli od niezgod i sporow domowych, aniżeli od bomb. Walencya widziała wszystkie rewolucyjne namiętności; lud nie znał hamulca, a słu-

chał tylko zagorzałych podżegaczów. Nazajutrz po zamknięciu się Blaka w mieście z woyskiem, zgromadziło się pospólstwo hurmem przed mieszkaniem tego wodza, przymusiło go krzykami i odgrózkami do pokazania się na ganku, i przykazało mu, ażeby się bronił do upadłego. Wkrótce zaczęły bomby padać do miasta, i wiele szkody zrządziły. Wytrzymał motłoch ludu przez czas nieiaki to strzelanie z fanatyczną odwagą; ale trzeciego dnia przeszedł z zapamiętałości do trwogi, i tylko o poddaniu miasta myślił. Też same kupy, które wołały o obronę do ostatka, zbiegły się znowu ze zgiełkiem przed pałac Blaka: na czele było 2 wodzów uzbroionych pistoletami i pałaszami, wszyscy głośno wołali, żeby miasto poddało się francuzom. Rozkazał Blake pułkowi gwardyi Walońskiej odpędzić motłoch, lecz ten dał ognia do pułku, a wtedy powstał w mieście zgiełk straszny. Tegoż dnia przyjął Blake kapitulacyą podaną mu od marszałka Suchet. Można powiedzieć, iż zwycięstwo francuzów ocaliło miasto od wewnętrznego zniszczenia. Jrał Blake rodem Irlandczyk ma około 55 lat. Przed rewolucją był pułkownikiem w służbie hiszp. Wszyscy się zgadzają, iż jest dobry officer, i że rokoszanie nie mają już teraz tak dobrego.

S Z W E C Y I A

Ze Sztokolmu 11 stycznia

Dnia 7 b. m. w którym J. K. Mość objął znowu rządy krajowe, radcy i sekretarze stanu, z ministrami udalili się do królewicza z oświadczeniem wdzięczności, że regencyą gorliwie i troskliwie o dobro kraju sprawował. Królewicz poszedł z nimi potem do króla i podał rapport o czynnościach swoich w czasie Regencyi. Tegoż dnia wydano odezwę, w której z nayschlubniejszym wspomnieniem o Regencyi Królewicza, doniesiono, iż sam monarcha objął znowu rządy. Wszakże królewicz znajdować się będzie zawsze na obradach.

Nim król objął na powrót rządy królestwa, dawniey zdane dla słabości zdrowia na królewicza następcę, Xże ten wydał d. 4 b. m. odezwę do mieszkańców prowincyi Malmoehuus, leżącej w Skanii, a to z powodu wynikłych tam rozruchów, gdy przyszedł rozkaz zaciągu do woyska. Wystawiwszy w tey odezwie okropny skutek ich buntu, zagrażającego wojną domową, i podaiącego niepodległość Szwecyi na niebezpieczeństwo, a na którego usmierzenie musiał użyć woyska, donosi im, że ujęty żalem, który okazali, tudzież płaczem ich żon i dzieci, użył najmilszego z praw mu służących, darując życie więksey części skazanych winowayców.

Słychać tu znowu o nadzwyczajnym Seymie, odprawic się mającym w Sztokolmie, dla uregulowania podatków zwanych Bewillning, i sprostowania zawiązanego dotąd toku interessów krajowych. Ponoż wiono niedawno obwieszczenie względem nagrody 3 t. talarów, ieszcze w roku przeszłym dla tego, ktoby

naylepszy plan rozkładu i wybierania rzeczonych podatków podał przysłemu seymowi. (z *Frankfortskiej*.)

D A N I I A

s Kopenhagi 5 lutego

Dnia 30 stycznia obchodzono tu rocznicę urodzin J. K. Mości. Korpusy, milicyi miejskiej, studentów, strzelców królewskich, 6 pułków piechoty, artylerzyści i maytkowie z floty, uszykowani w szeregi, oddawali królowi część winną, tudzież kawalerom orderu, otoczonym leybgwardyją konną z muzyką wyciskową. Za Królem postępował dwór i kawalerowie Słonia do zamku Rosenburga, gdzie się zwykle odbywa obrządek rozdawania orderów. Po przybyciu króla na teatr rozległy się okrzyki, a parter spiewał pieśń na cześć króla, po której znowu dał się słyszeć trzykrotny okrzyk: „niech żyje król! Tegoż czasu wydał król ustawę co do orderów Duńskich *Danneborg* i *Słonia*, rozciągając te znaki dystynkcyi na wszystkie rodzaje zasług.

Sekretarz poselstwa naszego w Paryżu maior i kawaler Guillaumet wyjechał ztąd do Paryża. Składka na nową główną szkołę Norweską doszła już do 612,956 talarów, a oprócz tego będzie miała rocznego dochodu 7770 talarów. Składka w zbożu wynosi rocznie 669 beczek i 5 szefli ięzczmienia, a 217 beczek i 60 szefli owsa.

A U S T R Y I A

z Wiednia 16 lutego

Od niejakiego czasu rozeszły się wielorakie ogłosy o nastąpić mających nayważniejszych wypadkach w pierwszych dniach lutego. Ciekawość publiczna różnemi wieściami zaostrzona spodziewała się odkrycia spraw nayważniejszych. Między innemi zapowiadano, że godność i władza cesarska rozciągnioną byź miała na królestwo węgierskie i czeskie; że te kraie miały byź porównane z prowincyami austr. że książę Cesarzewicz następcą tronu, miał byź ogłoszony za letniego, i królem austriackim obwołany. Do tych i innych wieści, zapewne były powodem zamknięte drukarnie, robiące sekretnie rozmaite rozrządzenia cesarskie w interessach skarbowych, a te w krótkce ogłoszone będą; albowiem zaczęto już one rozsylać na prowincyie razem z monetą miedzianą podobną nowej stopy przebitą. (*Zuschauer*.)

Do Pest i Offen przyszły nowe garnizony. Składają się wszystkie z gallicyanow. Bataliony są na stopniu pokoiu i ledwo liczą po 400 ludzi. Seymujące stany zatrudniają się ułożeniem nowej taryffy, ponieważ ogłoszona w krajach dziedzicznych niemożę byź przyjętą w królestwie węgierskim. (z *Berliń*.)

Wiadomo że traktat wiedeński d. 14 października 1809 roku w tej stolicy zawarty oddał Wieliczkę ze wszystkimi iey pożytkami w podział Cesarzowi austr. i królowi Saskiemu. Dnia 6 grudnia tegoż roku ustanożyły te dwory doczesną administracyją tych kopalni. Niedawno w roku przeszłym 1811 listopada 19 pełnomocnicy dwóch dworów podpisali nowy traktat we 25 artykułach co do wspomnianych zup solnych. Ten układ oddał Cesarzowi iednemu całą administracyją techniczną i ekonomiczną pod warunkiem oddawania królowi Saskiemu w przeznaczonych terminach corok 4,500,000 centnarów wiedeńskiej wagi. Administracyia ta zaczęła się d. 8 lutego. Nosi ona tytuł *administracyi Cesarzsko-królewskiej austriackiej zup solnych w Wieliczce wspólnych Cesarzowi austr. i Królowi Saskiemu*. Wszystkich członków wyznacza Cesarz a król Sasaki iednego kommissarza dodaje. Na miejsce wspólnego gubernatora Wieliczki podaje król 3 kandydatów z których Cesarz iednego wybiera. (z *Berlińskiej*.)

Z powodu odpadnienia prowincy Illiryjskich wypadła potrzeba robienia nowego goścince z Karlstad do Fiume. Podzieli się tey wielkiej roboty pastryoci austr. Xiążęta Lichtenstein, Ditrichstein i Esterhazy oraz wielu innych: wysypali półtrzecia miliona ryńskich i tak wielkiego dzieła dokonali. Piękna i wygodna droga otrzymała imię *traktu Ludwiki!* idzie grzbietem gór na 18 mil rozciągnionych, a nigdzie niema większego spadu nad 4 cale pochyłości na 1 sążeń długości. Chociaż początek tey drogi wznosi się na 3 t. stop nad iey koniec przy powierzchni morskiej w Fiume. Gościniec ten należy do liczby naywspanialszych drog europejskich. Łatwo można 4 końmi prowadzić 40 centnarow ciężaru bez żadnego w żadnym miejscu przyprzęgu lub hamulca. Zważywszy Napoleon te pożytki, w nagrodę kosztów pozwoił szlachetnemu towarzystwu pewne cło pobierać od przejeżdżających. — Z przyczyny wielu ważnych interessów z państwami wschodniemi, bardzo szuka ią tu gotowizny i płacą za 100 ryńskich 300 rewersami wymiany. Handel wełniany bardzo wiele zyskuje, albowiem wielką ilość prowadzą na wschod.

F R A N C Y I A

z Paryża 5 lutego

Ogół wydatków od roku 1802go aż do roku 1812 na roboty publiczne, iako to: gościńce, kanały, mosty, groble, porty handlowe, wynosi 421,625,555 franków. Wydatki te, które w pierwszych latach niewynosiły rocznie, iak tylko od 20 do 22 milionów, powiększały się coraz bardziey w następnych; tak dalece iż w roku 1811 wydano sumę 68,618000 franków. Ilość ta dowodzi dostatecznie, iak wiele poczyniono korzystnych robót w tey ważney części administracyi: iakoż w żadnym czasie, niebyło tyle i tak użytecznych pomników chwały i pomyślności narodu. Namienić tu potrzeba, iż wydatki te przeznaczone tylko były na pewną część robót odbywających się w państwie fr. do których przydać ieszcze należy roboty około twierdz spławow, łożysk, portów wojskowych, instytuców publicznych, ozdób Paryża, pałaców, kościołów, tudzież innych pomników szczodroblowości imperatorskiej, a na które przeznaczono na rok szczególnie bieżący 83,284624 franków. Roboty około zrzucania domów będących na linii przedłużenia ulicy Sekwany, do ulicy Tournon, odbywają się czynnie. Można ze wszechmiar sądzić, iż wkrótce otworzy się ten piękny prospekt, który rozciągać się będzie od pałacu Sematu, aż do instytutu. Na nowym gościncu z Briancon przez Grenoble na równiny włoskie idącym rozwalono kilkadziesiąt skał; zniesiono kilka gór, uprzątńiono wiele zwałisk i nadto otworzono na 600 kroków przez skały *Chambon* podziemną galeriją ułatwiającą przeprawę przez naytrudniejsze mieysca.

W niedziele dawał Napoleon wielką audyencyją posłom zagranicznym: potym udali się do Imperatorowej. — Z Tulonu piszą że d. 23 stycznia admirał Hermite wyprowadził 14 okrętów na morze, lecz że gwałtowny wiatr odpędził, wszakże wielka chwała należy się maytkom za zręczność w odprowadzeniu floty do portu w ciemnościach nocnych bez żadney szkody — Z Amszterdamu piszą, że oprócz rozbitych 3ch okrętów liniowych na morzu niemieckim i wpuędzonych na haki 2ch fregat pod Cherbourg i Calais, ieszcze iedna fregata ang. pod Texel rozbiła się — Okręt hiszp. *Vedra*, zdobyty przez statek fr. *Brestois* s piasrami hiszp. przedany został za 198880 franków. Trzy fregaty fr. krążą pod Ouessant.

Pisma ang. ogłosiły listy officerow ang. na fregatach *Volontaire* i *Paulina* będących do przyjaciół pisane. Cieszą się bardzo że oskoczeni od 5 okrętów

liniowych, uciec trafili, czego nigdy nie spodziewali się, owszem przekonani byli, że przeniosą się na mieszkanie do Tulonu. Za nypierwszą przyczynę zbawienia swojego kładą, że eskadra fr. wyszedłszy z Brestu i oskoczywszy te 2 fregatty, nieścigała ich, lecz straciła drogie chwile na strzelaniu, co opóźnia bieg okrętów; że tym sposobem fregaty ang. miały czas do ucieczki.

Z W I A Z E K R E N S K I

Z Kassel 6 lutego

Wyszła tu ustawa króla westf. w 29 artykułach, z których główne umieszczamy. (1 Wszyscy westfalczykowie, którzy przeciw nam oręż podniosą, jako zdraycy śmiercią i konfiskatą majątku karani będą. (2 Tych, co z bronią w ręku poymani będą, o adzi kommissiia wojenna; innych zaś trybunał szczegółowy. (3 Za noszących przeciw Westfalii broń uważani być mają: a) wszyscy, którzy służą w wojsku mocarstwa z Westfalią woiuiącego b.) wszyscy którzy nad granicą albo w kraiu nieprzyjacielskim zdybani będą z odprawą dowodcow wojska nieprzyjacielskiego; c.) znajdujący się w służbie wojskowej obcego mocarstwa, którzy nie opuścili po wybuchnieniu wojny z Westfalią, w celu powrócenia do oyczyzny; d. nareszcie ci którzy przyjąwszy obcą służbę wojskową, przywołani wyrokiem w przepisanej formie ogłoszonym, stosownie do tegoż wyroku do Westfalii nie powrócą, wszelako w tym tylko przypadku, gdyby wojna po ogłoszeniu między obudwoma mocarstwami wybuchnęła. (4 Urządzenia poprzedniemi artykułami objęte stosują się i do tych, którzy od obcego mocarstwa przyjmują listy naturalizacyi. (6 Wszyscy westfalczykowie, zostający w obcey służbie wojskowej bez pozwolenia lub za niem, obowiązani są opuścić ją niezwłocznie, i zgłosić się w przeciągu trzech miesięcy, od rozpoczęcia nieprzyjacielskich kroków. (21 Wszyscy westfalczykowie w obcey służbie wojskowej będący, winni powrócić do oyczyzny na 1wsze wezwanie. Kto nie stanie, uznany będzie za umarłego cywilnie a jego majątek skonfiskowany. Artykuł 21wszy niniejszey ustawy tycze się także Westfalczykow sprawujących za granicą urzędy dyplomatyczne, administracyjne i sędziowskie; i ci obowiązani są wrócić do Westfalii pod karą poszukiwania sądowego. (26 Jeżeli się z badania okaże, iż oskarżeni wyrokowi odwołującemu nie uczynili zadosyć, i że w kraiu, z którego byli przywołani, sprawowali urzędy dyplomatyczne, administracyjne, lub sędziowskie, w takim razie trybunały nasze uznają ich za umarłych cywilnie, i nakazują konfiskatę majątku ich ruchomego i nieruchomego. (27 Urządzenia dwóch poprzednich artykułów, w tedy tylko do westfalczykow nie będących w obcey służbie wojskowej, i nie sprawujących tamże urzędu dyplomatycznego lub sędziowskiego, będą mogły być zastosowane, kiedy z nazwiska przywołani byli wyrokiem w przeciwney formie ogłoszonym. (28 Westfalczykowie w art: 26 i 27 wspomnieni, mogą się ieszcze stawić w przeciągu 5 lat, rachując od ogłoszenia pokoju, i swe nieposłuszeństwo nadgrodzić.

Z Munich 29 stycznia

Na rozkaz królewski, wszystkie nad potrzebę kościoły i kaplice mają być zniesione, a zysk ztąd wynikły oddany innym ubogim kościołom i szkołom.—Sławne cieplice w Gastein mają być wygodniey urządzone. Kommissiia na ten koniec wyznaczona tam się uda dla uskutecznienia zbawiennych króla zamiarow.

Z Frankfurtu 4 lutego

W. Xże wydał d. 28 stycznia ustawę znoszącą w W. księstwie frankfurtskiem wszystkie konsystorze protestanckie; a będzie tylko jeden luterski i jeden kalwiński.

Oba mieć będą stolicę w Hanau, jako środkowem prawie mieście księstwa. Urzędy dawnych konsystorzow z dnia 29 lutego ustają, i zdadzą archiwa swoje prefektom. Nowi urzędnicy obeymą one i marca. Wszystkie gminy i kościoły luterskie są pod władzą konsystorza luterskiego, a kalwińskie pod władzą kalwińskiego, nie mając względu na przywileje od dawnych pozyskane konsystorzow. Oba konsystorze zależą od ministra religijnego. W Księstwie naszym nastąpiła nowa szkoła organizacyia. Każdy departament mieć będzie iedną szkołę; to iest: w Wetzlar będzie gimnazium, a w Frankfurcie Fuldzie i Aszafenburgu licea. Główna dyrekcya w ostatnim mieście. Dnia 28 wieczorem o godzinie 5tey koło Carlsruhe spadła ognista kula, oświeciła poblizsze domy, i w przytomności wielu ciekawych, na ten widok zebranych, spękała się.

Od brzegow Menu 5 lutego

Dnia 28 stycznia w Frankfurcie widziano wiele wozow, ładownych pieniędzmi, idących do Magdeburga. Dnia 28 koło wspomnionego miasta przeciągnął park wozow amunicyjnych udający się z Moguncyi do Magdeburga. (*Zuschauer*)

Z Auszpurga 7 lutego

Dnia 1 dwóch oficerow fr. z Konstantynopola przeieżdzało przez Auszpurg za pasportem kuryerskim biegnąc do Paryża. Jeśli można wnosić z szybkości, z iaką odbywają tę podróż, muszą bardzo ważne donosić rzeczy. (z *Berlin*)

A M E R Y K A

z Londynu 27 stycznia

Przybyły z Nowego-Yorku okręt Lida, przyniósł ważne wiadomości dochodzące do d. 1. Niepozwalają one wątpić o wojnie. Kongres przyjął, z większą aniżeli kiedy przewagą głosów, uchwały względem nieprzyjacielskich kroków, nakazał nawet ułożyć prawo stosowne do tych projektów. Obywatele uztraiają swoje okręty. Statki mające, licencyje, pozwolenia od rządu ang. najsicilszeczy podpadają rewizyi. W Izbie reprezentantów zaniesiono straszne oskarżenie dla naszego rządu, o zburzenie indyanów na podniesienie oręża przeciwko ziednoczonym stanom. P. Randolph najgorliwszy obrońca systematu handlowego anglii ze stanami ziednoczonymi, oświadczył się wyraźnie, że pierwszy stanie na czele wojska przeznaczonego do Kanady, skoroby się pokazała rzeczywistość ta intryga anglikow z Indyanami. W publiczności nawet zupełna panuje iednomyslnosc, a prawdziwi przyjaciele obu krajów stém się dają słyszeć, że nie należy na próżno zwłóczyć czasu, aby uprzędzić nieprzyjazne kroki. P. Randolph wyraźnie powiedział reprezentantom że gabinet ang. z największym zaslepieniem postępuje w wypełnieniu rozkazów gabinetowych. Wojny z ameryką nypierwszem będzie skutkiem oddalenie flot ang. od brzegów Francyi aby ie zgromadzić w Ameryce. Francya uwolniona z więzów krępujących dotąd iey marynarkę nie oszczędzi niczego, przy gorliwości Napoleona, aby użyła wszelkich swych brzegów morskich i lasów, iako też maytków i cielsłów hollenderskich na uskutecznienie dawnych zamysłów. Morza służące do wylądowania na nasze wyspy zachodnio Indyjskie wkrótce kaprami napełnione zostaną. Nie należyż nam przeto onych bronić? Lecz jakże razem potrafiemy naieżdzać Kanadę i zastaniać brzegi oyczyste? mieszkańcy Kanady są przychylnieysi dla Ameryki a nawet dla Francyi, która ten kraj dawniey posiadała i zaludniała, aniżeli dla Anglii, wyiaszwy pochodzących z familii angielskich. Na obronę przeto tego kraiu będzie przymuszona Anglija wysłać swe woyska które niesą bynajmniey licznieysze od tych, iakie Ameryka wystawi.

s Paryża 18 lutego

Mistrz Ceremonii Imperatora fr. hrabia Segur, będący jeszcze w Carracas dowiedział się, że w tej części Ameryki, która teraz na rzeczpospolitą przemieniła się, wielki bunt poskromionym został: 20000 Indyanów wybrało sobie za naczelnika buntu *Tapac Amaro*, potomka dawnych kacyków: mieli harmaty i karabiny, które dostarczyli Anglicy: kreolowie także wtenczas jeszcze mało zdawali się przychylni Hiszpanii; lecz wszystko samo przez się uspokoiło.

Zbiór ważniejszych wypadków w roku 1811.

Dnia 1 lipca bilety kassowe Xięstwa warsz. weszły w cyrkulacyją. Dnia tegoż król wirtemberski ustanowił radę stanu, złożoną z ministrów i radców stanu. Dnia 3 dekret króla saskiego o redukcji bilonu pruskiego w Xięstwie warsz.: Dnia tegoż urządzenie króla szwedzkiego przeciw zbytkom i handlowi zakazanemu. W dniach 3 i 4 rozpoczęła się kampania między Rossyanami i Turkami nad Dunajem. W dniu 4 przyszło do bitwy; po której pierwsi warownie Ruszczuka wysadzili na powietrze, miasto i most spalili, i na lewy brzeg Dunaju przeszli. Dnia 4 dekret Napoleona o organizacyi departamentów anzeatyckich. Dnia tegoż raport Napoleonowi od sądu wyznaczonego na rozpoznanie przyczyn poddania Anglikom wyspy Isle de France. D. 7 ustawa Napoleona o tłumaczeniu na język hollenderski dla depart. holl. ustaw, wyroków i t. d. D. 8 minister spraw wewnętrznych podał ciału prawodawczemu budżet tegoroczny państwa fr. według niego, wydatki wynoszą 954,000,000, franków. Podatki dawne są utrzymane, i żadnych nowych nie ustanowiono. Dnia tegoż Napoleon mianował Jra Suchet marszałkiem państwa. Dnia tegoż sejm szwajcarski postanowił, aby szwajcarowie pod utratą obywatelstwa służbę angielską opuścili. D. 14 Napoleon mianował prezessow i członków sądu Imperatorskiego w Hamburgu i w Rzymie. D. 15 ciału prawodawczemu fr. przyjęło projekt do prawa o przychodach i wydatkach publicznych. Dnia tegoż wyrok Napoleona przedłużający do dnia 1 września r. b. termin dopełnienia warunków amnestyi przepisanych Francuzom wyrokiem 24 kwietnia 1810 r. Dnia tegoż dało się uczuć małe trzęsienie ziemi w Medyolanie i Genui. Dnia tegoż król Józef powrócił do Madrytu. D. 20 umarł w Karlsbad baron Bourgoing. D. 24 Prezydent ziedn. stanów Ameryki zwołał kongres na dzień 4 listopada. Dnia 25 ostatnia sessyia tegorocznego posiedzenia ciała prawodawczego. Dnia tegoż Napoleon potwierdził nowe urządzenie towarzystw miłosierdzia macierzyńskiego. Dnia 26 edykt króla pruskiego odnawiający zakaz wprowadzania towarów osadniczych. D. 27 wyrok Napoleona wyznaczający milion franków na ozdobę Rzymu. Dnia 29 ogłoszenie przez dyrekcją poczty w Bruxelli względem dozwołonej korespondencyi z Angliją. W Wiedniu ustanowiono kommissyją giełdy. W Prussach uwięziono kilku znakomitych obywatelów za szemranie przeciwko rządowi. W Portugallii wojsko ang. przeszło z prowincyi Alenteio do niższej Beiry, a lord Wellington przeniósł główną kwaterę z Portalegre do Castel-branco. W Hiszpanii korpus Xięcia Raguzy odłączył się od korpusu Xięcia Dalmacyi i przeszedł rzekę Tagus pod Almaraz. W prowincyach hiszp. południowej Ameryki gubernator hiszpański Elio zaczął brać górę nad Juntą w Buenos-Ayres i innemi prowincyami, które oświadczyły się były za niepodległością. Rząd portugalski w Rio-Janeiro zamysłał o zagarnieniu Parakwarii graniczącej z Montewideo. Vice-

król Limy pobił wojsko insurgentów w królestwie Peru. Między rządami W. Brytanii i sycylijskim zaszły były nieporozumienia, i w Sycylii uwięziono na rozkaz rządu wiele znakomitych osob, żądających poprawy w administracyi wewnętrznej.

Dnia 1 sierpnia installacyia i przysięga w Sztutgardzie nowej rady stanu królestwa wirtember. D. tegoż dosyć mocne trzęsienie ziemi w Reggio, Kalabrii, i w ciążninie messyńskiej. Dnia 3 w Berlinie pierwsze uroczyste otwarcie akademii. Dnia 4 ustawy Napoleona, 1wsza, o wybraniu 3500 konskrypcyonistów z 3ch departamentów Niemiec północnych; 2ga o ieńcach woiennych. W dniach 4 i 5 Jenerał hiszp. Blake złączył się w królestwie Grenady z rokoszanami Murcyi. Xiężę Dalmacyi zbiegł tam natychmiast, poraził 20sto tysięczny korpus hiszpanów w dniach 9 10 i 11 między Cadix i Baza, i odparł do Murcyi. Dnia 4 Turcy pod Widdynem uderzyli na Jenerała rossyjskiego Zass, lecz zostali odparci. Ponowili atak dnia 15, lecz również bezskutecznie. Dnia 4 wyprawa ang. stanęła przed wyspą Jawą, a dnia 8 zaięła Batawią. Wielkorządca Jansens utrzymywał się jeszcze na wyspie przy Sawarong. D. 5 wyrok Napoleona stanowiący granice między państwem fr. i królestwem włoskim i między temi ostatniemi prowincyami illiryjskimi. Dnia 12 Jenerał Miranda zdobył nową-Walencyją w Ameryce południowej, przez co interessa 7miu prowincyi wenezuelskich, walczących za niepodległość, znacznie się poprawiły. Dnia 13 ustawa Napoleona urządzająca akademią muzyczną, i teatru Paryżkie. Dnia 15 postawiono w Wenecyi na placu S. Marka kolosalny posąg Napoleona. Dnia tegoż Hemid-Effendi pełnomocnik turecki wyjechał z Bukarestu do obozu W. Wazyra, poczem zerwały się układy. Dnia tegoż ustawa Napoleona przedłużająca do 1 stycz. 1812 amnestyją dla Francuzów, którzy od 1 kwie: 1804 r. nosili broń przeciw Francyi. D. 18 ustawa Napoleona o kosztach pogrzebowych. D. tegoż Napoleon dał audyencyją deputacyjom departamentu Lippe i wysp-Jońskich. D. 19 twierdza hiszp. Figueras poddała się Francuzom. D. 20 installacyia sądu Imperatorskiego w Hamburgu. Dnia tegoż ustawa Napoleona, iż długi zaciągnięte na posiadłości domu Nassau-Oranii w Hollandyi, uznane są za część długu publicznego hol. Dnia tegoż dwie ustawy króla Bawarskiego: o umorzeniu długów publicznych, i o administracyi tabak. D. 22 audyencyia u Ludwiki wydziału centralnego towarzystwa macierzyńskiego. Dnia tegoż parlament ang. odroczony został do 4 paździer. D. 24 królestwo bawarscy przybyli do Salzburga. D. 25 Cesarz Franciszek zagał w Prezburgu sejm królestwa węgierskiego. Dnia tegoż deputowani W. Xięstwa badeńskiego złożyli przysięgę nowemu W. Xięciu w Karlsruhe. W dniach 25 26 27 Jrał Dorsenne rozproszył w okolicach Astorgi 25 tysięczny korpus hiszpańsko-galicyski i ścigał go do Villafranca. Dnia 26 ustawa Napoleona o naturalizacyi Francuzów w obcych kraiach. Dnia 28 ustawa o poddanych fr. z byłego Niderlandu, którzy po traktacie w Campo-Fornio, weszli w służbę austr. D. 29 sejm węgierski otworzony został w Prezburgu przez Arcy-Xięcia Palatyna, a dnia 31 zjechał tam Cesarz z Cesarzową. Na początku tego miesiąca odkryto w Meksyku spisek przeciw rządowi. W miesiącu tym flotta fr. przed Tulonem kilkakrotnie czyniła obróty. Oddziały flotylli w Boulogne krążyły przed portem. Zjechał był tamże Xiężę Echingen M. Ney. W Irlandyi trwały zatargi między rządem i katolikami, tak dalece, iż rząd uwięzić kazał w Dublinie kilku deputowanych katolickich.

D O D A T E K Nro 14

DO KURYERA LITEWSKIEGO

W WILNIE DNIA 17 LUTEGO 1812 ROKU

O nowej literaturze rossyjskiej.

Oczekujemy codziennie wyjscia na widok 5 sztuk pism czytanych na posiedzeniu towarzystwa literatury rossyjskiej, zwanego *Bessada*. Towarzystwo to odbywa swoje posiedzenia w domu wielkiego naszego liryka bywzego ministra sprawiedliwosci Dzierzawina. Towarzystwo ma 4 kuratorów, to iest: hrabię Zawadowskiego prezydenta departamentowego w radzie stanu, hrabię Razumowskiego ministra oswiecenia, Dmitriewa ministra sprawiedliwosci, i Mordwinowa wspolczlonka rady stanu. Prezydentami czterech oddzialow sa: Szyszkow Wice-admiral, Dzierzawin, Chwastow prezydent banku panstwa, i Zacharow Senator. Czlonki dzielą się na aktualne i wspol pracujace. Pierwsze sa z nayznacznieszych osob zasluzonych w kraju i naukach. Celują pomiedzy niemi hrabia Chwostow, Murawiew, Apostol, Olenin, Krylow, xiąże Szachowski dyrektor teatru nadwornego i wielu innych. Wspolpracujace czlonki sa powiekszej czesci ludzie mlodzi pełni nadziei pisarze. Miedzy czlonkami honorowemi znayduje się Karamzin, Uwarow, kilku znaczniejszych duchownych i kobiet. W czterech juz wyszlych pismach od tego towarzystwa celują, mowa o potrzebie i waznosci doskonalenia ięzyka przez P. Szyszkow, Bayki P. Krylow; rozprawa o poezyi lirycznej przez Dzierzawina, *Porwane futra*, dzieło komiczno-bohaterkie xcia Szachowskiego i t. d. (*Zuschauer*.)

Przy Imperatorskim uniwersytecie w Moskwie, cztery nastepujace towarzystwa uczone sa ustanowione: (1. Imperatorskie towarzystwo badaczow natury, zalozone pod dozorem swojego prezydenta hrabi A. Razumowskiego, ministra oswiecenia, a zostaje teraz pod dyrekcyją vice-prezydenta Goleniszczewa Kutuzowa kuratora uniwersytetu moskiewskiego i uczonych wydzialow; zatrudnia się ono teraz opisaniem gubernii moskiewskiej (2. Towarzystwo historii i starozytnosci rossyjskich, utwierdzone zostalo w roku przeszlym 1811 z zapewnieniem naymilosciwszym iego ustaw. Od tego czasu szacowne to dla kazdego patryoty towarzystwo pracuje z wielką gorliwoscią. Pierwszem iego dzielem bylo wydanie rocznikow Nestora, ktorych juz wyszlo 10 arkuszy z naywiekszą doskonaloscią w krótkim czasie: w wydaniu reszty nie obawia się zadney trudnosci, gdy w tak małym przeciagu czasu zebralo od swych wspol towarzyszwow 7500 rubli 200 rozmaitych monet i medalow. Odbywa swe posiedzenia w sali naywspanialej przyozdobionej od miłosci starozytnosci oyczystych. Za dwa miesiace owoce trudow iego wyda z druku. Prezydentem iest P. Platon Beketow. (3. Towarzystwo medycznych i Fizycznych nauk, teraz ma bydz na nowo uorganizowane (4. Towarzystwo miłosciow literatury Rossyjskiej ustanowione i potwierdzone w roku 1811. obiecucie nam wkrótce czesc pierwszą swych czynnosci.— (*Zuschauer*.)

U k a z y

1 Minister powszechnego oswiecenia miał szczescie doniesc Cesarzowi Jegomości, iż w niektórych guberniach uczą dzieci w domach nie mairacych o naukach swoich zaswiadczen na piśmie. J. J. Mośe naywzyzej rozkać raczył, co się tycze takowych niemairacych zaswiadczen nauczycieli ponowic uskutecznienia ukazu 1757 roku kwietnia 29 dnia z tem, aby

w zadney gubernii po uplynieniu 6ciu miesięcy od daty odebrania tego zalecenia nie bylo nauczycieli niemairacych o zdatosci i naukach swoich zaswiadczen od rossyjskich szkolnych zakladow, iako to oduniwersytetow, szkol wyzszych nauk, gimnaziow, glównych lub tez szkol innych w zdarzeniu odleglosci gimnazium i iesli w szkolach powiatowych daja się te nauki, z ktorych stawajacy ma bydz examinowanym. Po uplynieniu zaś sześciomiesięcznego terminu z utrzymaniacy u siebie nauczycieli niemairacych wspomnianych zaswiadczen postepowac na mocy rzeczzonego Ukazu.

1 Izba skarbowa wileńska obiawia: że podlug rozkladu na rok 1812, 1813 i 1814 uczynionego przy JW. Gubernatorze cywilnym, Vice-gubernatorze, Marszałku guber. przez deputatow wybranych od slachty, kupcow i mieszczan, na opedzenie ziemskich potrzeb iako to: na utrzymywanie poczt, na opał i swiatlo dla wojska, postanowiono pobor coroczny srebrem od kazdey duszy wlosciańskiej, rzemieślniczey, i fabrykantow po 30 kopieiek, od mieszczan tylko w Wilnie i w Kuwnie po 50 kopieiek, a od zydwow w ogolnosci po 45 kopieiek; z uwagi że poczt tenutorom i licytanom nalezne pieniadze podlug kontraktu powinny się zaplacic dnia 1 nastepujacego roku, postanowiono azeby nalezne za pierwszą polowe roku nastepnego pieniadze byly zebrane przez skarbnych w terazniejszym roku do 1go stycznia 1812, dla rozplaty za pierwszą polowe tegoz 1812 roku, pobor zaś raty marcowey 1812 na drugą polowe tegoz roku, pobor raty septembrowey na pierwszą polowe 1813, pobor znowu raty marcowey 1813 na drugą polowe tegoz roku, raty septembrowey na 1są polowe 1814, i raty marcowey na drugą polowe; azatym w trzecim roku toiest 1814 w racie 7browey wspomniona skladka podlug terazniejszego rozkladu wnosic się niebedzie. Nadto zgromadzenie dla porownania w tey powinnosci wszystkich stanow postanowilo, azeby slachta okoliczna niemairaca dusz poddańskich rewizkich wnosila za kazdy dym tak iak za trzy dusze wlosciańskie toiest po 90 kopieiek srebrem. Aze teraz odbywa się nowa rewizija, zgromadzenie zachowalo sobie prawo zrobienia nowego rozkladu po utwierdzeniu tey ostatniej listy ludnosci.

Obwieszczenia

1 *Kommissia sądowa edukacyjna gubernii wolyńskiej podolskiej i kiiowskiej JW. Wincentemu hrabi Tyszkiewiczowi dobr Wernyhorodka i Jankowiec w pie machnowskim JW. Wincentemu Czosnowskiemu strażnikowi polnemu koronnemu orderow polskich kawalerowi wsi Bialokrynicy w pie krzemienieckim, successorom JW. Jana Czosnowskiego starosty cecyniowskiego, Aloizemu K. M. wsi Porochni w powiecie starokonstantynowskim, Jacentemu wsi Pisarzowki w powiecie tymże, Antoniemu wsi Woytowice w powiecie tymże, Nepomucenowi wsi Radoszowki w powiecie krzemienieckim dziedzicem Czosnowskim, JW: Zofii z Czosnowskich Porczyńskiej, JW. Gabryela Porczyńskiego orderu S. Stanistawa Jurydyki poiezuickiej w Winnicy dziedzica matzonce, JW. Tekli z Czosnowskich Skarbkowey, Ludwice z Czosnowskich Skrzyńskiej, Ignacemu i Antoniemu Łopotom, przez obwieszczenia pod nrem 8828, 8829, 8830, do siotr JW. Wincentego Czosnowskiego strażnika polnego ko-*

ronnego na ręce JW, Gabriela Porczyńskiego przyłą-
czające się, Xiężom franciszkanom Jwnickim w powie-
cie żytomirskim będącym, i JW. Potockiej staroście
Sokolnickiej, niegdy JW. Józefa Czosnowskiego staro-
sty Winnickiego sukcesorze miasteczka Tyszmienicy w
okresie Stanisławowskim dziedzicze, na żądanie WW.
Czosnowskich twierdzących, że tak Xięża franciszka-
nie Jwnicy udział majątku po niegdy WJXiędzu Ja-
nie Czosnowskim wzięli, iako i JW. Potocka starości-
na sokolnicka część majątku oyczystego tego WXiędza
Jana Czosnowskiego kanonika ma przy sobie, przypozy-
wającym się: stosownie do dekretu sądu swego 1811 r.
d. 26 września nro 1108 w sprawie funduszu eduka-
cyjnego odzyskującego sumę złotych 25,000 z prowi-
zyjami 1766 roku we wtorek po święcie nawrócenia S.
Pawła w grodzie lwowskim przez niegdy WJXiędza
Jana Czosnowskiego kanonika dla xięży Paulinow lwow-
skich zapisaną a przez rząd austriacki 1809 roku d.
20 lipca z nrem 112 i 50 dla odzyskania podaną win-
niesta nnych na JW. Porczyńskiej, Skarbkowej, Skrzyń-
skiej, Łopotach sukcesorach JW. niegdy Jana Czo-
snowskiego starosty cecyniowskiego rozciągnięcie przy-
pozwanie XX. Franciszkanów Jwnickich, i JW. Po-
tockiej starościny sokolnickiej nakazującego, toż przy-
pozwanie w przyłączonym obwieszczeniu pod nrem 8832
do JW. Potockiej starościny sokolnickiej na ręce JW.
Czosnowskich starościców cecyniowskich tegoż przypoz-
wania żądających skuteczniając na stawienie się stron
złożenie obron na odparcie pretensyi funduszu eduka-
cyjnego dzień 2 maja 1812 roku naznacza i w spra-
wie tej iako po otrzymanym processie do ogłoszenia de-
kretu choćby zaocznego na terminie wyż oznaczonym
przystąpić oświadcza; przy tem kancelaryi swej zleca aby
niniejsze obwieszczenie do gazet podała. Dan w Krzemieńcu
d. 27 listop. 1811. (podpisano) T. K. Tad. Czacki Prez.

3 Metropolitalny Mohilewski rzymsko-katolicki du-
chowny Konsystorz obiawia sukcesorom zeszłego X.
Pobiedzińskiego plebana Szklowskiego, że po sprzeda-
niu przez licytacyą zebrano za pozostałą jego ruch-
ność rubli assygnacyjnych 331 kop. 62 i rubel sre-
brny ieden, ktoby zatem z nich miał prawo do tako-
wego spadku, więc ma się stawić z dowodami w tutej-
szym Konsystorzu, a pieniądze oddane mu będą. Roku
1812 dnia 19 stycznia.

Assesor Kanonik Archi-katedralny Mohilewski Sychra.

5 Na kadencyi trzykrólskiej 1812 roku dnia 30
mcsa Januar. zapadł w sprawie JW. Karola hrabiego
Kieyzerlinga, z iego kredytorami w ziemstwie Upitt.
remissyiny dekret, którym exdywizyia, okazany sum-
mowney annuaty, na majątku Dębom Pomieszu o-
partey, z warunkami stosownemi do odkrycia dalszego,
ażebym gdzie znalazł się fundusz, przeznaczoną została.
Termin rozpoczęcia exdywizyi, i spełnienia kompor-
tacyi papierow do 20 marca tego roku, mieysce roz-
sądzenia sporow w mieście sądownem Poniewiezu, za-
kreslono. Oczém dla wiadomości wpływających do te-
go interessu, aby utraty rzeczy nieponosili, tę awiza-
cyą do umieszczenia w Kuryerze Litewskim podaję.

Adam Jasiński Ziem. Pttu Tpit. i Ex. Regent.

1 Sąd ziemski wileński dekretem dnia 8 augusta
1811 roku w zbieżeniu się kredytorow do majątku
po zeszłym WJP. Ignacym Drzewickim adwokacie
subselliow wileńskich pozostałego ferowanym, dla ze-
brania się wszystkich wierzycieli i pretensorow byź
mogących do jednoczasowej rozprawy, trzykrotną
awizacyą w kuryerze litt: zamieścić postanowił, że-

w Wilnie dnia stycznia	Barometr cale linie	Termometr stopnie	Odmiany powietrza
14 z rana	27 4 7	0	
po południu	27 6 0	1 1/2	pochmurne
w wieczor	27 8 5	6,5	
15 z rana	27 9 5	7,5	
po południu	27 10 7	3	pochmurne
w wieczor	27 10 9	7	
16 z rana	27 10 9	6,5	
po południu	27 11 5	3	pochmurne
w wieczor	27 11 6	5,5	

by więc kredytorowie i pretensorowie w terażniej-
szej oktobrowey kadencyi i następnie po oney do są-
du ziemskiego wileńskiego sub amissione rei stawiali;
niniejsza czyni się awizacyia.

Do przedaży

3 Jest do przedania dom nadwornego konsyliarza
Bitnera pod Nrem 168 przy kościele S. Michała. Zy-
czący kupić raczy zgłosić się do aktora tamże miesz-
kającego.

Kuryer Litewski

2 Redakcyia kuryera litt. donosi wszystkim swoim
abonentom, że pocztamt litt. przedsięwziął skute-
czne szrodki ażebym każdemu kuryer litt. iak nay-
regularniey dochodził; azatym cierpiący iakakolwiek
mitręgę raczy przesyłać listowną skargę do pocztamtu
lub do redakcyi, która JW. Poczt dyrektorowi przeło-
żyć skargi nieomieszka. Prenumeratę można przesy-
łać każdego czasu roczną 14 i półroczną 7 r. sr. Oprócz
akkuratności w wydawaniu kuryera litt. redakcyia u-
siłować będzie pomieszczać wiadomości iak nayswieższe.

Listy gończe

1 Roku 1812 Januaryi 22 z Miasteczka Rudominy
JW. Grafini Platerowey starościny Subockiej w powie-
cie Wileń. zbiegł młynarz niemiec Karol Ludwika syn
Dalman, dostawszy za świadectwem Magistratu Wileń-
skiego, w exakcyi Wileńskiej płakatny pasport za Nrem
30 Januaryi 9. Został winnym za arędę młynu rubli
srebr. 100, a za dozolacynie młynu, i popelnione różne kra-
dzieże, uczynił szkody naymniey na rubli 100. Przy-
miotami: twarzy okrągłej gładkiej, nosa sredniego
w dol spuszczonego, oczu szarych, włosow na głowie ru-
dych, a na bakambardach ryżych, brodę i wąsy goli.
Urody dwa arszyny, 2 wierszki i trzy ćwierci, wieku lat
23. Przeto obliguje się naymocniey wszystkich, ażebym ta-
kowy notowany i zły człowiek przez nikogo nie był pro-
tegowany i utrzymywany, a gdzieby się pokazał był od-
dany do przyzwoitego sądu, i uprasza się o uwiadomienie

1 Podaie się do wiadomości powszechney reiestr rze-
czy skradzionych w nocy z dnia 7go na 8my sty-
cznia, tego roku 1812 z zakrystyi Xięży Bernardy-
now Połockich oraz od niżej piszącego się, cała po-
wszechność uprasza się, aby za dostrzeżeniem iakiey-
kolwiek rzeczy, z poniżey wyrażonych, raczyła donieść
do zwierzchności rządowey, lub klasztoru poblizszego
tegoż zakonu. Kielichow srebrnych pozłacanych całkiem
4, Patyn pozłacanych 3, Patyna pozlacana z nakrywką
1, Pacyfikaty w części pozlacane 2, turybularz srebr-
ny 1, łodka srebrna 1, lichtarzow srebrnych 2, tyżeczka
do rozdawania komunii 1, taca z ampułką, puszka po-
zlacana 1, turybularz mosiężny, z łódką blaszaną, am-
pułek cynowych par 11, tac 5, lichtarzy cynowych 3,
kap bogatych materialnych w żółtych kolorach z zło-
temi i srebrnemi galonami sztuk 5, ornatow bogatych
w różnych kolorach z galonami złotemi i srebrnemi
sztuk 20, stuł z galonami złotemi i srebrnemi sztuk 25,
manipularzow 22, ubiorow na kielich sztuk 22, tuwalni
holenderskiego płótna iedwabiem wyszywanych sztuk
5, towaln holenderskiego płótna złotem wyszywanych
sztuk 2, obrusow tkackich nowych 4, ręcznikow 3, rę-
cznikow ołtarzowych 7, korporałow s płótna holender-
skiego 40, puryfikaterzow 30.

Wincenty Szczefanowicz.

Cena Targowa Wileńska

Od dnia 11 lutego do dnia 18 tegoż rub: kop	
Zyta syrowego	7 —
Pszeniczy	16 —
Jęczmienia	8 —
Gryki	5 50
Owsa.	6 50
Grochu	11 —
Faska Masła	3 50
Funt słoniny wędzoney	— 15
Funt mięsa wołowego	— 3
Assygnacya 100 rubli	24 —
Dukat	2 90